

Central planering eller många enskilda initiativ?

Socialdemokraterna har en mer centralstyrande attityd till informationsteknologi än regeringens IT-kommission, skriver Tomas Ohlin.

Begreppet "en dator per skolelev" är en inriktning som diskuterats mycket den senaste tiden. Avsikten är att bred tillgång till databaser och nya sorters läromedel ska finnas i skolan när de behövs. Man syftar på "tillgång till erforderlig datakraft för varje elev". Tankarna i detta är viktiga för både barn och vuxna när vi nu tar steget in i kunskapssamhället, eller IT-samhället.

Finns det en gemensam politisk syn på denna och på andra IT-frågor?

Regeringens IT-kommission har nyligen presenterat sin första rapport, där ett antal principiella riktlinjer presenteras. Vid ett antal tillfällen under den senaste tiden har dessutom den socialdemokratiska talesmannen i näringspolitiska frågor Anders Sundström presenterat vad han anser bör göras på IT-området. Tillfälle till analys finns alltså.

Anne Wibble föreslog hösten 1993 en ökad samhällelig uppmärksamhet på IT-frågorna, och regeringen inledde därefter en samlad planering av vad som sedan blev IT-kommissionen. Socialdemokraterna kom med ett liknande organisatoriskt förslag några månader efter.

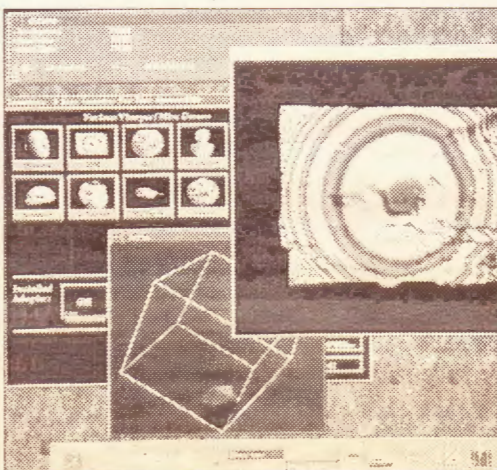

Nu har alltså konkreta förslag framkommit. Från båda håll betonas att en satsning på breddutbildning utgör en fundamental grund för utvecklingen. IT ska komma alla till del, både i skolan och i arbetslivet. I skolan ska flickor särskilt stimuleras att använda datorer. Införande av datateknik ska inte bli ett projekt för några få. Det kräver särskilda satsningar på olika grupper som inte har lika goda möjligheter som andra.

De lokala infallsvinklarna betonas. Kommuner ska ta fram planer för att förbättra IT-

användningen i skolorna. Datakraft ska användas som ett naturligt hjälpmedel i varje skolämne. Fortbildning av lärare är viktigt. Distansutbildningen bör öka kraftigt, och forskning om IT-användning bör prioriteras.

Det finns olika syn på tempot vad gäller att förse skolorna med datakraft, men knappast om huvudinriktningen.

Skribenten frågar sig om det finns en gemensam politisk syn på IT-frågor.

Ett annat område som mötts av bred förståelse är lagstiftningen. En grundlig rättslig översyn bör göras, så att otidsenliga lagar inte bromsar utvecklingen.

Gemensamt intresse finns också för ett handlingsprogram för att möjliggöra en förnyelse och effektivisering av den offentliga förvaltningen. De offentliga huvudorganens handlingar ska göras lättare tillgängliga, via medborgarkontor och från persondatorer i bostäderna. Bättre kommunal kontakt lägger en grund för ett fördjupat och mer aktivt demokratiskt deltagande från medborgarna.

Det finns dock ett antal skillnader mellan det som förs fram av IT-kommissionen och Anders Sundströms åtgärdsförslag. Några exempel:

■ IT-kommissionen betonar sysselsättningsläget mycket tydligt. Möjligheterna att med förbättrad IT-användning underlätta effektivisering och förbättrad konkurrenskraft för företagen lägger grunden för alla de nya jobb som måste skapas. För att detta ska kunna ske måste företagarnas villkor förbättras. Anders Sundström talar i sina uttalanden perifert om företagarnas villkor.

■ De kommunala skolplanerna ska enligt Anders Sundström ta upp datoranskaffning. Det ska uppifrån bestämmas vilka datorer som skolorna ska anskaffa. Tänker sig Anders Sundström att nya Compisprojekt ska lanseras? Det gick inte så bra förra gången. Här menar IT-kommissionen att skolorna bäst själva kan bedöma läget, och att det utöver standarder inte behövs några centrala köpdirektiv.

■ Anders Sundström resonerar nästan inte alls om en utveckling där konkurrens spelar en viktig roll. Ett exempel: Telia ska enligt den socialdemokratiska politiken "användas aktivt" bland annat för vidare utbyggnad av infrastrukturen. Man tänker sig tydligen för detta statliga företag politiskt bestämda investeringar i nya nät, och därmed politiskt bestämda teletaxor.

IT-kommissionen menar att den tävlingen mellan konkurrerande teleoperatörer som vår telelag möjliggör, driver fram ett effektivt utbud av telekommunikation. Effektiviteten i konkurrensen bör främjas. Och det är enligt IT-kommissionen företagen själva som ska fatta besluten om att utveckla nya kvalificerade tjänster och skapa de nya jobben.

Den "aktivare näringspolitik" på IT-området som annonseras från socialdemokratin skiljer sig uppenbarligen från IT-kommissionens förslag. Det sociala medvetandet är viktigt på många sätt. Men vad gäller ansvaret för utvecklingen så ställs den centrala planeringen emot de många enskilda initiativen.

TOMAS OHLIN
fil lic